



Telt elke klas een mishandeld kind?

KLOPT DIT WEL? Berichten verspreiden zich dankzij internet vaak razendsnel, of ze nu kloppen of niet. De Volkskrant gaat op zoek naar hele en halve onwaarheden en probeert de zin van de onzin te scheiden.

Door: Jennie Barbier 4 juni 2015, 10:09

16

Het is een verontrustende statistiek, die vaak genoemd wordt als het over kindermishandeling gaat: in elke klas zou een kind zitten dat wordt mishandeld. Een 'super-epidemie', noemde Kinderombudsman Marc Dullaert het drie jaar geleden.

Deze week dook het getal opnieuw op, in een reportage in de Volkskrant over een nieuw project geleid door inmiddels volwassen slachtoffers van kindermishandeling. Deze ervaringsdeskundigen gaan met schoolklassen in gesprek, in de hoop dat ene kind te bereiken dat zich volgens de statistieken in elke klas zou moeten bevinden.

Een Volkskrantlezer zette hier vraagtekens bij. In zijn 26-jarige loopbaan in het onderwijs stelde hij zelf slechts drie gevallen van mishandeling geteld te hebben. 'Statistisch gezien zou ik 23 gevallen over het hoofd hebben gezien, terwijl ik me toch altijd zeer bewust ben geweest van de mogelijkheid van misbruik of geweld.'



Bent u een bericht tegengekomen waarvan u denkt: klopt dit wel? Mail naar kloptditwel@volkskrant.nl.

Passieve mishandeling

Onder de paraplu-termin 'kindermishandeling' vallen natuurlijk lichamelijke en seksuele mishandeling, maar inderdaad ook minder voor de hand liggende vormen, zoals emotionele verwaarlozing en 'verwaarlozing van onderwijs'. Dat laatste omvat bijvoorbeeld het bewust toestaan van chronisch spijbelen of weigering professionele hulp te aanvaarden voor een bij het kind geconstateerd leerprobleem.

'De definities die in de prevalentiestudie zijn gebruikt, zijn conform de definitie die wordt gehanteerd in de Wet Jeugdzorg', verklaart Lenneke Alink, hoogleraar Forensische Gezinspedagogiek en coördinator van de Nationale Prevalentiestudie. 'Daarin wordt gesproken over het actief of passief toebrengen van fysiek of psychisch letsel. Dat 'passief toebrengen' is misschien een rare formulering, maar het gaat wel degelijk om het nalaten van iets dat je als ouder wel zou moeten doen.'

In meer dan een derde van de geregistreerde meldingen gaat het om die passieve variant: emotionele verwaarlozing. Dat verklaart misschien de scepsis over de juistheid van de percentages: veel mensen zullen in eerste instantie denken aan fysiek geweld of seksueel misbruik, die respectievelijk 'slechts' 18 en 4 procent van de meldingen beslaan.

'Het gaat bij die ruimere begrippen wel om zaken die toch echt slecht voor kinderen zijn', benadrukt ook Jo Hermanns. 'Het is dus terecht dat ook daar aandacht voor is.'



Nu is het niet heel sympathiek om cijfers over kindermishandeling eens grondig tegen het daglicht te houden. Er wordt al snel de indruk gewekt dat het probleem wordt gebagatelliseerd door vraagtekens te zetten bij de omvang ervan. Laten we dus allereerst voorop stellen dat kindermishandeling een ernstig probleem is dat alle aandacht verdient, of het nou één of een half kind per klas betreft. Met deze disclaimer uit de weg duiken we de cijfers in.

Nationale prevalentiestudie

Het 'één kind per klas'-gemiddelde is afkomstig uit cijfers van de Nationale Prevalentiestudie Mishandeling 2010, een onderzoek in opdracht van Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, uitgevoerd door onderzoekers van Universiteit Leiden en TNO. Op basis van een uitgebreide studie onder professionals die veel in aanraking komen met kinderen, samen genomen met een onderzoek naar meldingen van het Advies & Meldpunt Kindermishandeling (AMK), komen de onderzoekers uit op een schatting van 118.836 slachtoffers, oftewel 34 op elke duizend kinderen van nul tot achttien jaar.

Wanneer je dat aantal verdeelt over schoolklassen van ongeveer dertig kinderen kom je inderdaad uit op een gemiddelde van één kind per klas dat te maken heeft met een vorm van kindermishandeling.

'Die schatting komt tamelijk overeen met percentages uit andere landen', weet Jo Hermanns, Emeritus Hoogleraar Opvoedkunde van de Universiteit van Amsterdam, die deel uitmaakte van de begeleidingscommissie van de eerste versie van de Nationale Prevalentiestudie Mishandeling, uit 2005. 'Maar dan wordt het wel ruim genomen. De meeste mensen zien mishandeling als geweld, slaan en stompen, in het onderzoek vallen ook andere vormen onder de definitie.'

Beeldvorming

Ook opgenomen in de Nationale Prevalentiestudie is een onderzoek onder leerlingen van het voortgezet onderwijs. Naar aanleiding van een vragenlijst gaven de 1.920 jongeren uit de steekproef aan of en in welke mate zij zich slachtoffer voelden van mishandeling. Uit deze zelfrapportage kwam - na correctie op allerlei factoren - een veel hogere schatting naar voren: bijna 10 procent, oftewel drie kinderen per middelbare schoolklas. Een discrepantie die volgens Alink ook in metingen uit andere landen naar voren komt. 'Professionals krijgen niet alle kindermishandeling onder ogen. En in de zelfrapportage kan de interpretatie van de vragen een rol spelen.'

Er kan in ieder geval worden vastgesteld dat een gemiddelde van één mishandeld kind per klas niet overdreven is, hooguit wat populair verwoord. Alink vindt het nochtans een weinig behulpzame formulering: 'De beeldvorming kan hiermee lastig zijn. We moeten niet de indruk wekken dat het alleen om basisschoolkinderen gaat, ook heel jonge kinderen kunnen slachtoffer zijn van kindermishandeling.'

Oordeel:

